

CLEMENS III PAPA

NOTITIA

(Mansi, *Concil.*, tom. XXII, pag. 513)

Clemens, hujus nominis tertius, patria Romanus, qui Paulinus antea nominabatur, ex cardinale Prænestino anno Domini millesimo centesimo octuagesimo octavo, sub Friderico imperatore, octavo Idus Januarii pontifex factus est. Qui statim indictam a prædecessore expeditionem ad Terram Sanctam promovere, eamque ad effectum ducere laboravit, et indulgentiam confirmavit, statuens quod quicumque ea de causa sacram crucem susceperit, de omnibus peccatis, de quibus poenitens confessus fuerit, auctoritate Dei et sanctorum apostolorum Petri et Pauli esset liber et absolutus. — Hæc Rogerus recensens etiam pro Terra Sancta recuperanda certam formulam precum ab eodem pontifice per singulos dies præscriptam. Cum senatu Romano conditionibus satis iniquis concordia inita, Romam rediit. Inde missis legationibus ad reges Franciæ et Angliæ bello dissidentes, cogitationem omnem ad recuperandam Terram Sanctam convertit, cum præsertim Saladinus omnem Antiochiæ principatum occupasset. Imperator et Christiani principes, ejus piis conatibus assentientes, arma arripuerunt, ac ipsum imperatorem magno exercitu præeuntem, Franciæ atque Angliæ reges, Burgundiæ dux, cum Venetis Pisani, aliique quamplurimi subsecuti fuerunt. Eo tempore Guillelmus Siciliæ rex absque liberis morte sublatus est. Sed Tancredus, ejusdem Guillelmi consanguineus, vindicans sibi regnum, bellum civile conflagavit. Ad quem pellendum Henricus rex ob Constantiam uxorem suam hærejem regni proximiorum in Italiam exercitum misit. Cumque plurima damna rebellibus intulisset, re adhuc infecta reversus est in Germaniam. Pontifex Tancredo favens, ei investituram regni dedit. NEUBRIGENSIS.

Exinde ad reformationem ecclesiasticam conversus, monasterium Sancti Laurentii extra moenia ædificavit, palatium Lateranense reparavit. His paulo post confectis, quarto Idus Aprilis obiit, et sepultus est Romæ in ecclesia Lateranensi, anno Domini millesimo centesimo nonagesimo primo, cum Ecclesiam tribus annis, tribus mensibus, et quatuor diebus gubernasset. Hujus etiam temporibus Fridericus imperator post immensos superatos labores in Terræ Sanctæ expeditione, post victum in prælio Soldanum Iconii, peragrans partes inferiores Armeniæ, in Caleph flumine, rapido cursu undarum ejus absorptus interiit; et successit ejus filius Henricus jamdiu ante hæc tempora in regem Germaniæ assumptus.

NOTITIA DIPLOMATICA.

(Philippus JAFFÉ, *Regesta pontif. Rom.*, p. 869.)

Primis Clementis III epistolis diplomatibusque brevioribus (a d. 5 Jan. ad 26 Jan. 1188) addita indictio est; sed jam die 16 Febr. 1188 incæperunt soli pontificatus anni apponi, id quod antea non usitatum fuerat.

In ejus bullis legitur sententia hæc: DOCE ME, DOMINE, FACERE VOLUNTATEM TUAM.

Subscripserunt:

Ep. Albanensis.	Albinus.	a 12 Jun.	1189 ad 21 Jun.	1190
» Ostiensis et Velletrensis.	Theobaldus.	a 23 Dec.	1187 ad 23 Oct.	1188
	Octavianus.	a 12 Jun.	1189 ad 21 Jun.	1190
» Portuensis et S. Rufinæ.	Bobo.	a 12 Jun.	1189 ad 26 Jun.	1189
	Klr.	d. 12 Sept.	1189	
Tit. S. Clementis cardinalis et Tuscanensis episcopus.	Joannes.	a 12 Jun.	1189 ad 21 Jun.	1190
Pr. card. tit. S. Anastasiæ.	Bobo.	a 28 Mart.	1188 ad 20 Apr.	1189
» » » XII Apostolorum.	Pandulfus.	a 6 Mai.	1188 ad 12 Jun.	1189
» » » S. Cæciliæ.	Petrus.	a 2 Jun.	1188 ad 21 Jun.	1190
» » » S. Clementis.	Petrus.	a 16 Mars.	1188 ad 28 Oct.	1188
» » » S. Mariæ trans Tiberim tit. Calixti.	Laborans.	a 23 Dec.	1187 ad 26 Jun.	1189
» » » S. Crucis in Jerusalem.	Abinus.	a 25 Febr.	1188 ad 20 Apr.	1189
» » » S. Laurentii in Damaso.	Petrus.	a 28 Oct.	1188 ad 21 Jun.	1190
» » » SS. Joannis et Pauli tit. Pa-				

		machi.	Melior. . . . . a 23 Dec. 1187 ad 21 Jun. 1188
		S. Marcelli.	Adelardus. . . . . d. 28 Oct. 1188
		S. Marci.	Joannes. . . . . a 11 Febr. 1188 ad 21 Jun. 1190
		S. Petri ad Vincula tit. Eudoxiæ.	Petrus. . . . . a 6 Mai. 1188 ad 1 Sept. 1190
		S. Praxedis.	Radulfus. . . . . a 16 Mart. 1188 ad 22 Nov. 1188
		S. Pudencianæ tit. Pastoris.	Jordanus. . . . . a 16 Mart. 1188 ad 21 Jun. 1190
		S. Susannæ.	Alexius. . . . . a 28 Mart. 1188 ad 16 Mart. 1189
			Joannes Felix. . . . . a 4 Jun. 1190 ad 21 Jun. 1190
Diac. card.	S.	Adriani	Gerardus. . . . . a 17 Mart. 1188 ad 12 Jun. 1189
		S. Angeli.	Bobo. . . . . d. 17 Mart. 1188
		S. Cosmæ et Damiani.	Gratianus. . . . . a 23 Dec. 1187 ad 21 Jun. 1190
		S. Eustachii juxta templum Agrippæ.	Joannes Felix. . . . . a 6 Mai. 1188 ad 12 Sept. 1189
		S. Georgii ad Velum Aureum.	Radulfus. . . . . a 23 Dec. 1187 ad 17 Mart. 1188
		S. Mariæ in Aquiro.	Gregorius. . . . . a 6 Mai. 1188 ad 21 Jun. 1190
		S. Mariæ in Cosmedin.	Iacintus. . . . . a 23 Dec. 1187 ad 21 Jun. 1190
		S. Mariæ in Porticu.	Gregorius. . . . . a 6 Mai. 1188 ad 21 Jun. 1190
		S. Mariæ in Via Lata.	Soffredus. . . . . a 11 Febr. 1188 ad 21 Jun. 1190
		S. Mariæ Nova.	Bernardus. . . . . a 6 Mai. 1188 ad 21 Jun. 1190
		S. Nicolai in Carcere Tulliano.	Petrus. . . . . a 23 Dec. 1187 ad 17 Mart. 1188
	SS.	Sergii et Bacchi.	Octavianus. . . . . a 23 Dec. 1188 ad 20 Apr. 1189
		S. S. Theodori.	Joannes. . . . . a 16 Mart. 1188 ad 4 Jun. 1190

Date bullæ sunt p. m.

Moysis Lateranensis canonici vicem agentis cancellarii a 23 Dec. 1187 ad 2 Mart. 1188.

Moysis S. R. E. subdiaconi vicem agentis cancellarii a 16 Mart. 1188 ad 1 Sept. 1190.

CLEMENTIS III

PONTIFICIS ROMANI

EPISTOLÆ ET PRIVILEGIA.

De libris adhibitis vide indicem tomo *Patrologiæ* CLXXIX præfixum.

ANNO 1187.

I.

Omnia monasteria congregationi Camaldulensi confirmat, eaque regimini prioris ejusdem congregationis subijcit.

(Pisis, Dec. 23.)

[MITTARELLI, *Annal. Camaldul.*, IV. App., p. 459.]

CLEMENS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis... priori Camaldulensi ejusque fratribus tam præsentibus quam futuris regularem vitam professis in perpetuum.

Officii nostri nos admonet et invitat auctoritas pro ecclesiarum statu satagere, et earum quieti et tranquillitati salubriter, auxiliante Domino, providere. Dignum namque et honestati conveniens esse dignoscitur, ut qui ad earum regimen, Domino disponente, assumpti sumus, eas et a pravorum hominum nequitia tueamus, et beati Petri atque apostolicæ sedis patrocinio muniamus. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus clementer annuimus, et prædecessorum nostrorum felices memoriæ Paschalis, Eugenii, Anastasii,

A Adriani et Alexandri, Romanorum pontificum, vestigiis inhærentes statuimus, et præsentis decreti auctoritate sancimus, ne cuiquam omnino personæ clerico, monacho, laico cujuscunque ordinis aut dignitatis, præsentibus aut futuris temporibus, liceat congregationes illas et loca illa quæ Camaldulensis eremi sive cœnobii disciplinam et ordinem susceperunt, quæque hodie sub illius regimine continentur, ab ejus ullo modo subjectione et unitate dividere; quæ videlicet loca et congregationes conservandæ unitatis gratia, singularibus visa sunt vocabulis adnotanda :

In episcopatu Arretino monasterium Sancti Salvatoris Berardingorum, Sancti Petri in Rota, Sanctæ Mariæ in Agnano, Sancti Quirini in Rosa, eremum Fleri; monasterium Sancti Viviani, Sancti Bartholomæi in Anglare; juxta Balneum monasterium Sanctæ Mariæ in Trivio; in Galliata monasterium in Insula. In episcopatu Montis Feretrani monasterium Montis-Herculis; in episcopatu Foris-Pompiliensi hospitale Aimerici; in episcopatu Pæsaurensi, monasterium Sancti Dicentii, eremum Sagoli; in episcopatu Bononiensi monasterium San-